

SZZ KPES/QWZB1 - Speciální pedagogika

Tematické okruhy zkoušky jsou:

1. Speciální pedagogika jako součást věd o výchově: předmět, cíle, terminologie SPPg. Vývoj a současná paradigmatika oboru.
2. Norma a handicap: různá pojetí normy a normality v sociálních vědách na příkladech z oblasti SPPg. Současná pojetí handicapu ve vztahu k vymezení normy – dimenzionální přístup, klasifikace handicapů podle etiologie a potřeby podpory.
3. Metody SPPg – komplexní rehabilitace, její složky, zásady.
4. Komplexní pohled na resorty poskytující péči lidem se speciálními potřebami (MŠMT, MZ, MPSV): oblasti působení, systém zařízení, nabízené služby
5. Proces socializace u dětí s postižením – definice procesu socializace, formy socializačního procesu, dopady postižení do procesu socializace, sociální a pracovní integrace jako součást socializačního procesu.
6. Poradenství ve speciální pedagogice: definice poradenství, metody, pracoviště (ŠPZ a ŠPP), jejich náplň práce, personální obsazení, úloha v procesu péče o žáky a studenty s postižením.
7. Diagnostika ve SPPg (lékařská, psychologická, sociální, speciálně – pedagogická); hlavní oblasti diagnostiky ve SPPg; diagnostické metody obecné a speciální; metody prevence ve speciální pedagogice
8. Dítě s postižením a jeho rodina (rodina a její význam, vliv dítěte s postižením na rodinu, výchovné postoje, problematika sourozenců); potřeby pečujících rodin, jejich podpora (legislativní, psychologická, speciálně – pedagogická, sociální)
9. Systém péče o dítě s postižením v raném a předškolním věku; raná péče (vymezení RP, cíle, RP ve vztahu k cílovým skupinám, formy poskytovaných služeb)
10. Inkluze v oblasti předškolního vzdělávání; faktory ovlivňující a podporující inkluzivní vzdělávání (dítě s postižením, kolektiv dětí v MŠ, pracovníci MŠ, rodiče), podpůrná opatření (PLPP, IVP, asistent pedagoga, další druhy podpůrných opatření)
11. Etická pravidla a souvislosti v profesi speciálního pedagoga pro předškolní věk; vybrané profesní etické kodexy, legislativní souvislosti výkonu profese speciálního pedagoga (ohlašovací povinnost, nakládání s osobními údaji atp.)
12. Legislativa ve SPPg (číslo legislativního předpisu, obsah, pro koho je určena): resort MŠMT (Školský zákon č. 561/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, ve znění pozdějších předpisů, vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, Vyhláška č. 27/2016 o vzdělávání žáků se SVP a žáků nadaných v platném znění); resort MPSV (Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, Zákon č.435/2004 Sb., o zaměstnanosti)

13. Žák se speciálními potřebami ve škole – zásady a metody přístupu k žákům a studentům se ZP (dle jednotlivých druhů postižení a stupňů vzdělání – MŠ, ZŠ)
14. SPPg terapie (definice, charakteristika, metody, příklady): arteterapie, muzikoterapie, zooterapie, dramaterapie, teatroterapie, biblioterapie, terapie hrou a další.
15. Nestátní a neziskové organizace ve SPPg (význam, druhy poskytovaných služeb, financování); konkrétní příklady jednotlivých organizací dle druhu postižení – činnost organizace, poskytované služby)

SZZ KPES/QWZB2 – Pedagogika a psychologie

Tematické okruhy zkoušky jsou:

Pedagogická část:

1. Pedagogika, její základní kategorie. Předškolní pedagogika v systému pedagogických disciplín. Aplikace základních termínů pedagogiky v předškolní pedagogice.
2. Proměny pojetí dítěte a dětství v historické perspektivě (s odvoláním na dílo vybraných osobností: J. Locke, J. J. Rousseau, J. H. Pestalozzi); cesta k humanistickým přístupům.
3. Pojetí dítěte a dětství v díle J. A. Komenského a jeho odkaz pro současnost.
4. Počátky a vývoj institucionální předškolní péče a vzdělávání dětí v Evropě a v Česku (J. V. Svoboda, F. Fröbel a další osobnosti působící před r. 1989).
5. Model osobnostně orientované předškolní výchovy (pedocentrismus jako teoretické východisko; pedagogické přístupy uplatňované v našich mateřských školách v první polovině 20. století).
6. Hnutí za novou výchovu (pedagogická východiska, uplatňování v našich MŠ v první polovině 20. století), vliv na předškolní výchovu a vznik alternativních modelů edukace (M. Montessoriová, R. Steiner, C. Freinet, O. Declory, E. Keyová).
7. Hledání podoby mateřské školy po roce 1989 u nás a charakteristika alternativních MŠ (Začít spolu, Zdravá MŠ, lesní MŠ).
8. Potřeby dítěte předškolního věku (vymezení základních potřeb dítěte: Maslow, Langmeier & Matějček, Dunovský; jejich uspokojování v prostředí MŠ s ohledem na RVP PV; respektující přístup).
9. Vztah cílů a obsahu předškolního vzdělávání; projektování vzdělávání (Bílá kniha a systém kurikulárních dokumentů); hledání podoby mateřské školy po roce 1989.
10. Kurikulární dokumenty pro předškolní výchovu (rámcové cíle a záměry předškolního vzdělávání vymezené RVP PV, klíčové kompetence dítěte předškolního věku, vztah RVP PV, ŠVP MŠ a TVP).
11. Mateřská škola jako vzdělávací a výchovná instituce (význam působení MŠ na rozvoj dítěte, vstup dítěte do MŠ, cíle a úkoly MŠ, organizace života dětí v MŠ, legislativa).
12. Hra jako základní nástroj učení a vrůstání dítěte do okolního světa (vymezení pojmu, znaky, vlastnosti; význam hry pro dítě a jeho rozvoj, vývojové etapy hry, třídění her a jejich výchovné využití, hračka v mateřské škole).

13. Respektující komunikace a její techniky, vliv na rozvíjení osobnosti dítěte.
14. Evaluace a autoevaluace jako prostředek zjišťování kvality MŠ (vnější a vnitřní evaluace mateřské školy, význam autoevaluace MŠ, metody autoevaluace, tvorba projektu rozvoje školy).
15. Předškolní výchova jako součást sociální a vzdělávací politiky u nás a v zemích EU (současné tendence, modely péče, legislativa, MŠ jako instituce poskytující veřejnou službu).
16. Profesní identita učitele MŠ (legislativa spojená s učitelským vzděláním; profesní vývoj učitele MŠ). Profesní etika. Kompetence učitele MŠ (kompetence diagnostická a intervenční; pedagogická reflexe a sebereflexe).
17. Předškolní vzdělávání a jeho obsah (učební obsahy vymezené RVP PV; pěstování základů gramotností; cizí jazyk v předškolním vzdělávání).
18. Edukační proces v podmínkách MŠ (metody práce; pedagogické zásady; organizační formy; prožitkové a kooperativní učení; integrované pojetí a projekty v prostředí MŠ)
19. Návaznost předškolního a primárního vzdělávání (posuzování školní zralosti a školní připravenosti; kompetence předškolního dítěte při opouštění mateřské školy; odklad školní docházky; domácí vzdělávání).
20. Dítě předškolního věku a rodina (problémy současné české rodiny, přechod dítěte z rodiny do MŠ, připravenost dítěte na vstup do MŠ, spolupráce rodiny a MŠ, povinná docházka do MŠ).
21. Aktuální problémy předškolní výchovy (role médií; sexuální výchova, prevence sociálně patologických jevů, dvouleté děti v MŠ, současné dětství).
22. Pedagogická diagnostika dítěte (podstata a cíl diagnostiky dítěte v předškolním věku, oblasti diagnostiky dítěte, popis konkrétních metod pedagogické diagnostiky, tvorba individuálního vzdělávacího programu) a hodnocení dítěte.
23. Dětská práva a jejich specifika v předškolním věku (vývoj náhledů na práva dítěte, Úmluva o právech dítěte v ČR; vztah dětských práv a potřeb dítěte předškolního věku).
24. Výchovné důrazy v předškolní období (výchova environmentální, mravní, multikulturní, estetická; globální výchova)

Psychologická část:

1. Psychologie jako věda: definice oboru, současná paradigmatata, rozdělení do dílčích disciplín, vztah psychologických disciplín ke speciální pedagogice. Základní psychologické pojmy: psychické jevy, psychické procesy.
2. Člověk jako bio – psycho – sociální jednota. Determinace psychiky - vrozené a získané prvky duševního života, fenotyp a genotyp, temperament a charakter, vliv výchovy na vývoj dítěte.
3. Člověk a jeho osobnost: Základní teorie osobnosti.
4. Člověk a poznání I: Poznávací procesy - cití a vnímání, pozornost, paměť. Definice a zákonitosti těchto procesů.
5. Člověk a poznání II: Inteligence, myšlení a řeč. Definice, zákonitosti a vzájemná provázanost těchto procesů, s důrazem na dopady narušené komunikační schopnosti do procesu myšlení.
6. Člověk ve světě informací: Motivační procesy a procesy učení: definice, zákonitosti, vzájemná provázanost. Základní teorie a jejich představitelé: Maslow, Skinner, Bandura, a další.
7. Člověk prožívá sebe ve světě: sebereflexe, sebepojetí, self – efficacy, vývoj identity, emoční procesy a jejich vývoj. Rogers, Frankl, Fromm

8. Člověk na cestě životem: základní periodizace psychického vývoje (Piaget, Freud, Erikson, Kohlberg).
9. Dítě na cestě do světa: raný vývoj dítěte 0 – 3 roky.
10. Dítě na cestě do MŠ: předškolní období.
11. Dítě na cestě do školy: Školní zralost a odklad školní docházky, péče o děti s odkladem
12. Dítě na cestě od rodičů: Teorie attachmentu, Ainsworthová, Bowlby, stavy deprivace, subdeprivace a jejich dopad do vývoje osobnosti, resilience.
13. Člověk a překážky na cestě: krize, trauma, setkání se smrtí, reakce na zátěžové situace, copingové strategie, s přesahem do problematiky lidí s postižením - vyrovnávání se s handicapem.
14. Člověk pohledem psychologie: Norma a normalita; znaky duševního zdraví; rizika nálepkování; nejčastější psychické poruchy v předškolním věku
15. Člověk mezi lidmi I: Proces socializace, primární a sekundární, socializační činitelé.
16. Člověk mezi lidmi II: Komunikace a interakce. Definice, podoby, poruchy.
17. Člověk mezi lidmi III: Sociální skupiny. Vymezení, teorie.
18. Člověk v rodině: Definice a pojetí rodiny. Sourozenecké vztahy.
19. Člověk ve světě práce: Osobnost speciálního pedagoga – možnosti práce na sobě, psychohygienu, syndrom vyhoření, resilience.
20. Člověk a nemoc: základní kategorie duševních poruch, poruchy často doprovázející některá postižení.

SZZ KPES/QWZB3

Didaktika a metodika práce s dítětem předškolního věku s narušenou komunikační schopností (Logopedie)

Tematické okruhy zkoušky jsou:

1. Logopedie - definice, organizace logopedické péče, mezioborová spolupráce, principy logopedické péče, metody logopedické prevence
Praktická část: vokály – metodika vyvození, Hellwagův trojúhelník
2. Narušená komunikační schopnost, kategorie NKS, jazykové roviny
Praktická část: BPM - metodika vyvození, charakteristika hlásky podle místa a způsobu tvoření, sluchového dojmu, znělosti a artikulačního okrsku
3. Vývoj řeči – fylogeneze a ontogeneze řeči, fyziologie řeči
Praktická část: VF - metodika vyvození, charakteristika hlásky podle místa a způsobu tvoření, sluchového dojmu, znělosti a artikulačního okrsku
4. Logopedické pomůcky, základy logopedické diagnostiky a klasifikace metod logopedické diagnostiky
Praktická část: DTN - metodika vyvození, charakteristika hlásky podle místa a způsobu tvoření, sluchového dojmu, znělosti a artikulačního okrsku
5. Přípravná cvičení v logopedické prevenci

- Praktická část: ĎŤŇ J - metodika vyvození, charakteristika hlásky podle místa a způsobu tvoření, sluchového dojmu, znělosti a artikulačního okrsku
6. Orientační logopedické vyšetření
Praktická část: CSZ - metodika vyvození, charakteristika hlásky podle místa a způsobu tvoření, sluchového dojmu, znělosti a artikulačního okrsku
 7. Narušený vývoj řeči - OVŘ, terminologické vymezení, etiologie, klasifikace, symptomatologie, možnosti prevence, specifika komunikace a základní doporučení
Praktická část: ČŠŽ - metodika vyvození, charakteristika hlásky podle místa a způsobu tvoření, sluchového dojmu, znělosti a artikulačního okrsku
 8. Narušený vývoj řeči - dysfázie, terminologické vymezení, etiologie, klasifikace, symptomatologie, možnosti prevence, specifika komunikace a základní doporučení
Praktická část: LRŘ - metodika vyvození, charakteristika hlásky podle místa a způsobu tvoření, sluchového dojmu, znělosti a artikulačního okrsku
 9. Získaná psychogenní nemluvnost – mutismus, terminologické vymezení, etiologie, klasifikace, symptomatologie, možnosti prevence, specifika komunikace a základní doporučení
Praktická část: KGCh - metodika vyvození, charakteristika hlásky podle místa a způsobu tvoření, sluchového dojmu, znělosti a artikulačního okrsku
 10. Narušení zvuku řeči rinolalie a palatolalie, terminologické vymezení, etiologie, klasifikace, symptomatologie, možnosti prevence, specifika komunikace a základní doporučení
Praktická část: H - metodika vyvození, charakteristika hlásky podle místa a způsobu tvoření, sluchového dojmu, znělosti a artikulačního okrsku
 11. Narušená fluence řeči tumultus sermonis, balbuties, terminologické vymezení, etiologie, klasifikace, symptomatologie, možnosti prevence, specifika komunikace a základní doporučení
Praktická část: náměty her na rozvoj sluchové percepce
 12. Narušení článkování řeči dyslalie, terminologické vymezení, etiologie, klasifikace, symptomatologie, možnosti prevence, specifika komunikace a základní doporučení
Praktická část: náměty her na rozvoj zrakové percepce
 13. Symptomatické poruchy řeči, řeč dětí s mentální retardací, DMO, se zrakovým postižením, AAK
Praktická část: náměty her na hrubou a jemnou motoriku, oromotoriku
 14. Poruchy hlasu, terminologické vymezení, etiologie, klasifikace, symptomatologie, možnosti prevence, specifika komunikace a základní doporučení
Praktická část: grafomotorika, rozvoj grafomotoriky – cvičení
 15. Komunikační kompetence v předškolním vzdělávání, RVPP, rozvoj jazykových rovin u předškolních dětí, inkluze. Praktická cvičení: cvičení na propriocepci, prostorovou a časovou orientaci

SZZ KPES/QWZB4
Didaktika a metodika práce s dítětem předškolního věku
se sluchovým postižením (Surdopedie)

Tematické okruhy zkoušky jsou:

1. Charakteristika surdopedie. Předmět a cíle oboru. Surdopedie a její zařazení v systému věd. Zásady surdopedické péče. Osoba se sluchovým postižením.
2. Historie péče, výchovy a vzdělávání osob se sluchovým postižením. Počátky vývoje společnosti. Středověk. Španělská, anglická, francouzská, německá škola. Milánský kongres.
3. Historický vývoj péče o osoby se sluchovým postižením u nás. Současné trendy v surdopedii.
4. Sluch. Anatomie sluchového ústrojí. Příčiny vzniku sluchového postižení.
5. Klasifikace sluchových vad. Podle místa postižení. Podle míry postižení. Podle doby vzniku. Etiologie sluchových vad. Endogenní. Exogenní.
6. Surdopedická diagnostika. Subjektivní vyšetřovací metody. Objektivní vyšetřovací metody. Orientační sluchová zkouška.
7. Vývoj dítěte s postižením sluchu. Včasná intervence. Cíle, legislativa, metodika. Rodina a dítě se sluchovým postižením.
8. Kompenzační pomůcky pro osoby se sluchovým postižením. Individuální sluchová protetika.
9. Komunikace osob se sluchovým postižením. Auditivně-orální systémy. Vizually-motorické systémy.
10. Dítě se sluchovým postižením v mateřské škole hlavního vzdělávacího proudu.
11. Systém poradenské péče. Školská poradenská zařízení. Legislativní zakotvení integrace. Inkluze.
12. Pedagogická asistence. Legislativní opora. Kvalifikační a osobnostní předpoklady asistenta pedagoga. Osobní asistence.
13. Kultura Neslyšících. Tlumočnické služby pro neslyšící.
14. Rodina a dítě s hluchoslepotou. Komunikace osob s hluchoslepotou. Možnosti péče a vzdělávání osob s duálním sensorickým postižením. /hluchoslepotou/
15. Kochleární implantát. Rehabilitace před a po operaci. SUKI.

SZZ KPES/QWZB5
Didaktika a metodika práce s dítětem předškolního věku
s mentálním postižením (Psychopedie)

Tematické okruhy zkoušky jsou:

1. Výchova a vzdělávání dítěte s lehkou mentální retardací v předškolním věku.

2. Výchova a vzdělávání dítěte se střední mentální retardací v předškolním věku.
3. Výchova a vzdělávání dítěte s těžkou a hlubokou mentální retardací v předškolním věku.
4. Výchova a vzdělávání dítěte s poruchou autistického spektra v předškolním věku.
5. Výchova a vzdělávání dítěte s lehkou mentální retardací v mladším školním věku.
6. Výchova a vzdělávání dítěte se střední mentální retardací v mladším školním věku.
7. Výchova a vzdělávání dítěte s těžkou a hlubokou mentální retardací v mladším školním věku.
8. Výchova a vzdělávání dítěte s lehkou mentální retardací ve starším školním věku.
9. Výchova a vzdělávání dítěte se střední mentální retardací ve starším školním věku.
10. Výchova a vzdělávání dítěte s těžkou a hlubokou mentální retardací ve starším školním věku.
11. Výchova a vzdělávání dítěte s poruchou autistického spektra ve školním věku.
12. Střední vzdělávání a profesní příprava člověka s lehkou mentální retardací.
13. Střední vzdělávání a profesní příprava člověka se střední a těžkou mentální retardací.
14. Celoživotní vzdělávání člověka s mentální retardací.
15. Problémy provázející člověka s lehkou mentální retardací v každodenním životě.
16. Problémy provázející dospělého člověka se střední mentální retardací v každodenním životě.
17. Problémy provázející dospělého člověka s těžkou a hlubokou mentální retardací v každodenním životě.
18. Význam, možnosti a způsoby trávení volného času dospělých osob s mentální retardací.
19. Rodina s dítětem příp. dospělým člověkem s mentální retardací.
20. Zaměstnávání člověka s lehkou, střední nebo těžkou mentální retardací

SZZ KPES/QWZB6
Didaktika a metodika práce s dítětem předškolního věku
se zrakovým postižením (Oftalmopedie)

Tematické okruhy zkoušky jsou:

1. Speciální pedagogika osob se zrakovým postižením. Terminologie. Předmět a cíl oboru. Struktura oftalmopedie, Osoba se zrakovým postižením.
2. Historický vývoj péče o osoby se zrakovým postižením.
3. Stavba zrakového ústrojí. Zrakové funkce. Optický systém oka.
4. Vývoj zrakového vnímání. Poruchy binokulárního vidění a jeho nápravy, dopady do předškolního vzdělávání.
5. Klasifikace jednotlivých kategorií osob se zrakovým postižením podle různých kritérií.
6. Etiologie zrakových vad. Zrakové vady dětského věku a jejich projevy z hlediska speciálně pedagogické diagnostiky, dopady do vzdělávání.
7. Doba vzniku zrakové vady. Vliv zrakového postižení na vývoj osobnosti člověka (kognitivní vývoj, motorický vývoj, socializace).

8. Edukace dětí a žáků se zrakovým postižením (předškolní vzdělávání a jeho priority, vzdělávání v základní škole), legislativa.
9. Profesionální příprava studentů se zrakovým postižením na střední škole, vzdělávání na vysokých školách, speciálně pedagogické poradenství.
10. Problematika vzdělávání žáků s kombinovaným postižením, z nichž jedno je postižení zraku.
11. Speciálně pedagogické poradenství – raná intervence v péči o osoby se zrakovým postižením (druh služeb, cílová skupina, organizace služeb).
12. Speciálně pedagogické poradenství – školské poradenské služby, speciálně pedagogická centra pro zrakově postižené.
13. Poradenská zařízení sociální rehabilitace (občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti, nadace). Mimoškolní aktivity a volný čas dětí, žáků, studentů se zrakovým postižením.
14. Integrace/inkluze ve vzdělávání. Podpůrná opatření při výuce dětí, žáků a studentů s postižením zraku. Spolupráce rodiny, školy a školského poradenského zařízení.
15. Individuální vzdělávací plán a jeho funkce při vzdělávání dítěte, žáka, studenta s postižením zraku. Specifika vzdělávacího obsahu základního vzdělávání zejména ve vzdělávacích oblastech „Člověk a zdraví“ a „Člověk a svět práce“, ale i v ostatních oblastech základního vzdělávání, směřování k rozvoji klíčových kompetencí.
16. Úprava prostředí, pracovní místo při vzdělávání jedince se zrakovým postižením.
17. Zásady při výuce žáků a studentů se zrakovým postižením. Předměty speciální péče pro žáky se zrakovým postižením.
18. Braillovo písmo. Metodika nácviku čtení a psaní Braillovým písmem. Pomůcky.
19. Kompenzační pomůcky pro práci s informacemi – optické pomůcky, elektronické pomůcky a další pomůcky. Dostupnost pomůcek, legislativa.
20. Kompenzační pomůcky pro prostorovou orientaci a samostatný pohyb. Dostupnost pomůcek, legislativa. Základní techniky a metodika prostorové orientace.

SZZ KPES/QWZB7

Didaktika a metodika práce s dítětem předškolního věku s poruchami chování (Etopedie)

Tematické okruhy zkoušky jsou:

1. Pojem chování, vzorec chování, norma a normalita v etopedii, problémové chování a poruchy chování
2. Etopedie jako speciálně pedagogická disciplína: vymezení oboru, současná pojetí, místo etopeda mezi dalšími odborníky pracujícími s dětmi a mládeží, interdisciplinární přesahy.
3. Klasifikace poruch chování - medicínský model, sociální přístup, nekategoriální dimenzionální přístup k poruchám chování.
4. Diagnostika v etopedii – metody, nástroje, postupy.
5. Prevence v etopedii – stupně prevence, cílové skupiny, volba vhodných nástrojů a postupů.
6. Intervence a poradenství v etopedii – práce etopeda v různých prostředích, nástroje intervence.

7. Problematika ADHD/ADD – vymezení podle aktuálně využívaných klasifikací, základní poznatky o etiologii, doporučené postupy diagnostiky a intervence, symptomy a jejich proměna s věkem dítěte.
8. Základní typy problémového chování – lhaní, krádeže, záškoláctví – hledání příčiny, doporučení k řešení, individuální přístup.
9. Agresivita - vývojový pohled na agresivní chování, typy agresivního chování.
10. Šikana - komplexní psychosociální pohled na šikanu a možnosti jejího řešení, diagnostika, intervence a preventivní působení ve vztahu k šikaně.
11. Symptomatické poruchy chování – poruchy chování jako součást symptomatologie handicapů a onemocnění (PAS, MR, sociokulturní znevýhodnění), autoagresivní chování, poruchy seberegulace, předcházení a možnosti řešení. Behaviorální analýza – popis, postupy, využití v etopedické praxi.
12. Nejčastější projevy problémového chování v raném a předškolním věku. Popis a možnosti intervence.
13. Nejčastější projevy problémového chování v mladším a středním školním věku. Popis a možnosti intervence.
14. Nejčastější projevy problémového chování ve starším školním věku, pubertě a adolescenci. Popis a možnosti intervence.
15. Práce s rodinou dítěte s PCH – vedení (poradenského) rozhovoru, přiměřená komunikace, využívání individuálních výchovných plánů.
16. Jedinec v systému zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy
17. Systém sociální právní ochrany dětí, systém náhradní rodinné péče.
18. Jedinec jako pachatel a oběť trestného činu: kriminální a delikventní chování, jedinec v systému zařízení pro výkon trestu odnětí svobody.
19. Rasismus, fundamentalismus, extrémismus.

SZZ KPES/QWZB8

Didaktika a metodika práce s dítětem předškolního věku s tělesným postižením (Somatopedie)

Tematické okruhy zkoušky jsou:

1. Vývoj péče o osoby s postižením, jejich postavení ve společnosti v dějinných souvislostech (od antiky po současnost).
2. Vývoj somatopedie v Čechách, poslání a cíle oboru, interdisciplinární vztahy, postavení a role somatopeda v rámci multidisciplinárního týmu.
3. Profesní a osobnostní dispozice somatopeda. Respektování holistického pojetí osobnosti člověka (dítěte, žáka, studenta s tělesným postižením), jako jeden ze základních předpokladů efektivní práce somatopeda.
4. Zdravotní postižení, jako kategorie a dimenze. Vymezení pojmů impairment, disabilita a restringovaná participace z pohledu MKF, vztah k MKN, sociální důsledek.
5. Význam pohybových dovedností v životě člověka. Vývoj hrubé a jemné motoriky, psychomotorický vývoj dítěte. Vývojové gradienty, posturální chování, úchopy dlaňové a prstové, vizuomotorická koordinace, vývoj grafomotoriky.

6. Dítě (osoba) s tělesným (motorickým) postižením, vymezení problematiky, základní pojmy a vztahy (svalový tonus - spasticita, hypotonie, obrny, mimovolní pohyby, atd.). Problematika tzv. kombinovaných (vícečetných) postižení.
7. Motorická postižení v důsledku organického poškození CNS – důraz na DMO (stacionární encefalopatie), její formy a přidružená postižení. Důsledky pro výchovu a vzdělávání.
8. Tumory, traumata, polytraumata (apalický syndrom – vegetativní stav), závažná ortopedická postižení. Důsledky pro výchovu a vzdělávání.
9. Neuromuskulární a svalová onemocnění, vrozená vývojová postižení (VVV). Důsledky pro výchovu a vzdělávání.
10. Somatické, kognitivní, psychické, sociální a etické aspekty tělesného (motorického) postižení.
11. Speciálně pedagogická diagnostika v somatopedii, vývojový screening (zejména A. Gesell). Poradenské služby ve školách a školských poradenských zařízeních, podpůrná opatření, legislativní rámec.
12. Proces vyrovnávání se rodiny s narozením dítěte se závažným tělesným, resp. kombinovaným, postižením. Možné reakce rodiny, proces přijetí, resp. odmítnutí, dítěte s postižením rodinou. Míra informací poskytnutých rodině.
13. Koordinovaná rehabilitace (podpora) v duchu uceleného systému rehabilitace (USR) dětí (osob) s tělesným (motorickým) postižením a jeho prostředky.
14. Léčebné prostředky USR. Možnosti terapie dětí (osob) s tělesným (motorickým) postižením (zejména fyzioterapie – důraz na LTV a její jednotlivé koncepty, fyzikální terapie, ergoterapie, možnosti chirurgické a konzervativní léčby, technické a protetické pomůcky).
15. Další specifické formy terapie – arteterapie, muzikoterapie a dramaterapie. Animoterapie (zooterapie). Předpoklady a podmínky pro její efektivní realizaci (zejména s ohledem na hipoterapii a canisterapii). Možnosti alternativních přístupů (např. SRT, CST, neurorehabilitační program ADELI, aj.). Koncept bazální stimulace.
16. Pedagogické prostředky USR. Včasná intervence (raná podpora), výchova a vzdělávání dětí, žáků a studentů (osob) s tělesným (motorickým) postižením, zájmové a volnočasové aktivity, legislativní rámec.
17. Možnosti a limity inkluzivního vzdělávání dětí, žáků a studentů s tělesným (motorickým) postižením v hlavním vzdělávacím proudu, legislativní rámec.
18. Vzdělávací programy – rámcový vzdělávací program (RVP). Školní vzdělávací program (ŠVP) pro předškolní, základní a střední vzdělávání. Tvorba individuálního vzdělávacího plánu (IVP) a jejich specifika v somatopedii.
19. Sociální a pracovní prostředky USR, sociální služby (sociální poradenství, sociální péče, sociální prevence). Možnosti pracovní integrace osob s tělesným (motorickým) postižením
20. a jejich uplatnění na volném, resp. chráněném, pracovním trhu, legislativní rámec.
21. Podpora soběstačnosti a nezávislosti osob s tělesným (motorickým) postižením. Proces jejich úspěšné sociální a pracovní integrace (inkluze). Úloha nestátních neziskových organizací v rámci tohoto procesu, legislativní rámec.